

שער חג הפסח

מטרות תוכן:

התלמידים יעמיקו את ידיעותיהם על סיפור יציאת מצרים.
התלמידים יכירו את שמות החג.
התלמידים יבינו את משמעותם הסמלית של הסימנים שבקערת הסדר.
התלמידים יכירו קטעים מן ההגדה של פסח.

מטרה לשונית:

התלמידים יכירו ויבינו ניבים וביטויים הקשורים לחג הפסח.

משך ההוראה: כשלושה שיעורים (ועוד כחצי שיעור לניקיון הכיתה).

בשער זה:

יחידה 1: סיפור יציאת מצרים דרך שמות החג וסימני קערת הסדר
יחידה 2: ליל הסדר
יחידה 3: סיפור יציאת מצרים בשלושה שלבים – העבדות, עשרת המכות והיציאה לחירות
יחידה 4: הכנות לליל הסדר – המושג "חמץ" ולימוד "מה נשתנה"
סיום: נקודת מבט אישית

האמצעים הדרושים:

חוברת לתלמידים (עמ' 20-31)

◆ יחידה 1 (אם בחרתם בדרך ההוראה הראשונה):

3 מטפחות לכיסוי עיניים.

תיק נסיעה ובו בקבוקון מים (לא תווית), ביצה קשה, עלי חסה, בקבוקון מים מלוחים או חומץ (ללא תווית), בקבוקון יין או מיץ ענבים (ללא תווית), חומר ניקוי (לא רעיל), קופסת גפרורים, שני נרות, "זרוע" (כגון שוק עוף מבושלת או צלויה) עטופה בנייר כסף, קופסת חרוסת (ללא תווית).

בשקית אטומה נפרדת: שלוש מצות, קערת סדר והגדה של פסח.

◆ יחידה 1 (אם בחרתם בדרך ההוראה השנייה):

עריכת כרטיסים מאוירים (כדי להכינה יש לצלם את התמונות שבנספח – ראו עמ' 32 במדריך למורה).

פתיחה

פתיחה

- משחק פתיחה

יחידה 1: סיפור יציאת מצרים דרך שמות החג

שמות החג

- משימות בנושא שמות החג בחוברת לתלמידים (בעמ' 21)

יחידה 2 : ליל הסדר

"הגדה" של פסח

- משימה בחוברת לתלמידים (עמ' 23)
- קריאה של שני קטעי הגדה

קערת הסדר

- זיהוי הפרטים בקערת הסדר (משימה בחוברת בעמ' 22)

דמותו של אליהו הנביא

- שיחה ומשימה בחוברת

יחידה 3 : סיפור יציאת מצרים בשלושה שלבים

העבודות

- קריאת קטע מן ההגדה ושיחה
- קריאת קטע מתוך "יומנה של אביגיל" ומשימות בחוברת לתלמידים (עמ' 24)
- עיון מעמיק במאכלים המסמלים את העבודות ומשימות בחוברת לתלמידים (עמ' 25)

עשר המכות

- קריאת קטע מן ההגדה
- משימות בחוברת לתלמידים (עמ' 26)
- שיחה בנושא "מטרות המכות" בעקבות דברי הדמויות המופיעים בעמ' 27

היציאה לחירות

- קריאת דברי מבוא על מכת בכורות וקורבן הפסח
- קריאת הקטע השני מ"יומנה של אביגיל"
- עיון מעמיק במאכלים המסמלים חירות ומשימות בחוברת לתלמידים (עמ' 29)

דברי סיכום

יחידה 4 : הכנות לחג הפסח

החמץ

- הגדרה ומשימת הפנמה (עמ' 30 בחוברת לתלמידים)
- ניקיון פסח, ניקיון הכיתה
- בדיקת חמץ – שיחה ומשחק "חם-קר"
- ביעור חמץ

"מה נשתנה"

- קריאת שיר של חגית בנזימן (עמ' 30)
- שירת "מה נשתנה"
- מנהג המסובין, שאלות בחוברת לתלמידים (עמ' 31)

סיום:

נקודת מבט אישית

- משימה בחוברת לתלמידים (עמ' 31)

פתיחה: משחק

ביחידה זו נתמקד בסיפור יציאת מצרים וברעיונות שבו. נראה כי אנו מספרים סיפור זה בדרכים שונות: דרך שמות החג, דרך מאכלים מיוחדים, דרך מנהגים שונים, וכמובן באמצעות קריאת ההגדה.

משחק "סודות תיק הנסיעה"

הערה דידקטית חשובה:

מכיוון שבמהלך השיעור יהיה על התלמידים לגלות מהו נושא השיעור, חשוב לא להודיע לתלמידים מראש שבשיעור זה נלמד על חגי ישראל. כדי שההפתעה תהיה גמורה, רצוי ללמד את היחידה הראשונה בשעה שאינה מוקדשת בדרך כלל לתכנית החגים. בשל כך, יש לבקש מן התלמידים שיביאו את מחברות החגים ואת החוברות כמה ימים לפני השיעור, לאסוף אותן ולשמור אותן בכיתה.

אפשר ללמד יחידה זו בשתי דרכים:

הראשונה היא דרך חווייתית ונעימה. לדרך זו יש להכין מראש פריטים רבים. השנייה היא דרך חווייתית פחות ודרושה לה ערכת כרטיסים מאוירים בלבד.

◆ הוראות המשחק – דרך ראשונה:

מכסים את עיניהם של כמה מילדי הכיתה במטפחת ומבקשים מהם לזהות את החפצים שבתוך התיק על ידי מישוש, הרחה וטעימה. זיהוי החפצים אמור לעזור לתלמידים לגלות מהו נושא השיעור. שימו לב! אסור להביע את ההשערות אשר לנושא השיעור בקול! אם תלמיד רוצה להעלות השערה עליו לקרוא למורה ולהגיד לה בלחש מהי השערתו.

הצעה דידקטית:

כדי שהתלמידים לא יגלו מיד שהשיעור עוסק בחג הפסח, כדאי שהמורה תוציא תחילה בעצמה מהתיק את החפצים היכולים להזכיר פיקניק "סתם" (בקבוקון מים, ביצה קשה, עלי חסה, בקבוקון מים מלוחים או חומץ, בקבוקון יין או מיץ ענבים).

ורק לאחר מכן תיתן לתלמידים להוציא בעצמם את החפצים שבאמצעותם קל יותר לגלות שהשיעור יעסוק בחג הפסח (כגון חומר ניקוי, קופסת גפרורים, נרות, "זרוע" וחרוסת).

◆ הוראות המשחק – דרך שנייה:

גם בדרך זו מבקשים מתלמידים לנחש מהו נושא השיעור, הפעם בעזרת האיורים שעל גבי הכרטיסים. מניחים לפני התלמידים את הכרטיסים 1 עד 10 (בלבד) לפי הסדר, כשהאיור כלפי מטה, וחושפים אותם בזה אחר זה, עד שהתלמידים מגלים את נושא השיעור. את הכרטיסים 11-13 יש לשמור בנפרד ולהסתירם מעיני התלמידים.

◆ סיום המשחק (שתי הדרכים):

המשחק מסתיים כאשר התלמידים מנחשים שנושא השיעור הוא "חג הפסח". בשלב זה אפשר לשאול את התלמידים: **מה חסר** (בחפצים או באיורים)? חסרות: שלוש מצות, קערה של פסח והגדה של פסח (או איוריהן). כעת רצוי להוציא אותן (או את האיורים ולהציג בפני הכיתה).

בשלב זה, רצוי **לא** לדבר על משמעות הסימנים השונים בקערת הסדר. נעסוק בכך בהמשך, לאחר שהתלמידים יכירו טוב יותר את סיפור יציאת מצרים. יהיו בוודאי חפצים שהתלמידים לא יקשרו עם חג הפסח, כגון בקבוק המים הרגילים. בשלב זה עדיף **לא** לגלות לתלמידים מדוע הם הוכנסו למשחק.

יחידה 1: סיפור יציאת מצרים דרך שמות החג

◆ חג אחד וארבעה שמות לו

שמות החג מספרים לנו את סיפור יציאת מצרים. המשימה בעמ' 21 בחוברת לתלמידים נועדה ללמד את שמות החג ולספר את סיפורו. השמות המוזכרים הם: חג הפסח, חג המצות, חג האביב וחג החירות (בסידור התפילה נקרא חג הפסח גם "זמן חירותנו")

◇ קערת הסדר

◇ סימני הקערה

בשלב זה נסתפק בזיהוי המאכלים השונים בקערת הסדר (משימה בחוברת לתלמידים, עמ' 22). רק בהמשך היחידה נעמיק במשמעותו הסמלית של כל מאכל, ונראה כיצד פריטי קערת הסדר מספרים אף הם את סיפור יציאת מצרים.

◇ דמותו של אליהו הנביא

בחוברת מתבקשים התלמידים לקשט את כוסו של אליהו הנביא (עמ' 22) זו הזדמנות טובה להסביר את מנהגי החג הקשורים לדמות חשובה זו: על שולחן הסדר מניחים כוס לאלהו הנביא, ולאחר שתיית כוס היין השלישית נוהגים לפתוח את הדלת ולהזמין את אליהו הנביא אל הבית. על פי המסורת היהודית אליהו הנביא הוא שיבשר על בואו של המשיח. הזמנת אליהו הנביא בליל הסדר מבטאת את הצפייה לגאולה, לעתיד טוב יותר.

◇ ההגדה של פסח

עתה נתמקד בחיבור המספר את סיפור יציאת מצרים – ההגדה. לאחר עיסוק במילה "הגדה" ובקשר שבינה לבין המילה "להגיד" (משימה בעמ' 23 בחוברת) יקראו התלמידים שני קטעים מתוך ההגדה.

◇ קריאת קטע מההגדה: "עבדים היינו" (עמ' 23)

**" עֲבָדִים הָיִינוּ לַפְּרַעַה בְּמִצְרַיִם,
וַיּוֹצֵאֵנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם
בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֵרוּעַ נְטוּיָה "**

נבהיר כי משפט זה הוא מעין סיכום או תמצית של סיפור יציאת מצרים. בכיתה אפשר לשיר את השיר "עבדים היינו, היינו / עתה בני חורין, בני חורין"

◇ קריאת קטע נוסף מההגדה: "ואפילו כלנו חכמים" ושיחה (עמ' 23)

**"וְאִפְלוּ כָּלֵנוּ חֲכָמִים
כָּלֵנוּ נְבוֹנִים
כָּלֵנוּ זְקֵנִים
כָּלֵנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה,
מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיציאת מצרים.
וְכָל הַמְרַבֵּה לְסַפֵּר בִּיציאת מצרים הָרִי זֶה מְשֻׁבָּח."**

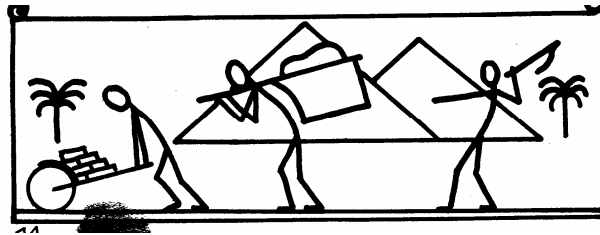
ההגדה אומרת לנו שלא רצוי שנסתפק בגרסה מצומצמת של סיפור יציאת מצרים. השאלה המתבקשת לאחר קריאת מקור זה היא: מדוע לדעתכם גם מי שכבר מכיר את סיפור יציאת מצרים מתבקש לספר אותו שוב? בשיחה כדאי להזכיר ש –

- החזרה היא סימן לחשיבות הסיפור.
- החזרה חשובה משום שבכל שנה אנו מתבגרים ויכולים להבין מן הסיפור לקחים חדשים.
- סיפור יציאת מצרים הוא סיפור ארוך, מורכב ועמוס פרטים ובכל שנה אפשר לגלות בו היבטים חדשים.
- הנושאים המרכזיים בסיפור יציאת מצרים – עבדות, חירות והיחס לאחר – רלוונטיים מאוד גם לחיינו אנו, וגם משום כך חשוב לחזור על הסיפור שוב ושוב.

א. חלק ראשון – העבודות

◇ קריאת קטע מן ההגדה:

" וַיִּתְּנוּ עֲלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה...
כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (בַּתּוֹרָה):
וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפֶרֶךְ"

◇ המילה פֶּרֶךְ

אפשר לחפש עם התלמידים את המילה במילון.
על פי מילון אבן-שושן הפועל פֶּרַךְ פירושו – שבר, פורר, ריסק,
ושם העצם פֶּרַךְ משמעותו – שבירה, ריסוק [ובהשאלה] נגישה, כפייה.
עבודת פֶּרַךְ היא עבודה השוברת את מי שמבצע אותה, עבודה המשאירה אותו "שבור"
ונטול כוחות. מכאן שעבודת פֶּרַךְ היא עבודה קשה מאוד.

◇ קריאת קטע מיומנה של אביגיל, ילדה עבריה במצרים

הקטע משחזר את מרירות חיי העבדים העברים במצרים. הוא מזכיר את הגזירות הקשות
של המצרים (עבודת הפרך והשלכת התינוקות הבכורים ליאור).
יש להדגיש שהעבדים העברים במצרים (ככל העבדים) עבדו בתנאים קשים ולא קיבלו שכר
על עבודתם, המשימות שהוטלו עליהם היו בלתי מציאותיות, זמנם ופְּרוֹת עבודתם היו שייכים
לאדוניהם, וכמובן שהם לא היו רשאים לסרב לפקודות אדוניהם.

◇ המילים – "עבד", "עבדות" ו"שעבוד"

אפשר לעמוד על הקרבה הלשונית בין המילים: "עבד", "עבדות" ו"שעבוד".
מה ההבדל בין "עובד" ל"עבד"? ובין "עבודה" ל"עבדות"?

◇ הפניית התלמידים למשימות בחוברת לתלמידים (עמ' 24)

◇ עיון מעמיק במאכלים המסמלים עבודות (עמ' 25)

במשימה 8 התלמידים מתבקשים לצייר את המאכלים המסמלים עבודות ולרשום את
שמותיהם. ארבעת המאכלים הם: (א) מרור (ב) כרפס (ג) חרוסת (ד) מצות.

◇ המרור (עלי חסה או פטרוזיליה) מה הוא מספר?

טעמו המריר של המרור מזכיר שחיי בני ישראל במצרים היו מרים וקשים מאוד.
בעדות אשכנז אף נוהגים לאכול חזרת שהוא מאכל (ממרר) חריף מאוד.

◆ הכרפס מה הוא מספר?

במילה "כרפס" נמצאות אותיות המילה "פרך". כאשר אנו טובלים את הכרפס במים מלוחים אנו נזכרים בדמעות המלוחות של בני ישראל ובסבלם. יש הטובלים את הכרפס בחומץ, סמל לחמיצות חייהם של בני ישראל במצרים. אפשר להוסיף שהכרפס מסמל גם את האביב ואת התחדשות הטבע לאחר החורף.

◆ החרוסת מה היא מספרת?

החרוסת היא ממרח עשוי פרות (אגוזים, שקדים, תפוחים, תאנים ועוד מרוסקים בתוספת יין מתוק). החרוסת דומה במראה ובמרקמה לטיט המשמש לבינת לבנים ולהדבקתן זו לזו. החרוסת מזכירה לנו את עבודת הפרך של בני ישראל במצרים, את עבודות הבנייה של הערים פתם ורעמסס.

◆ המצה מה היא מספרת?

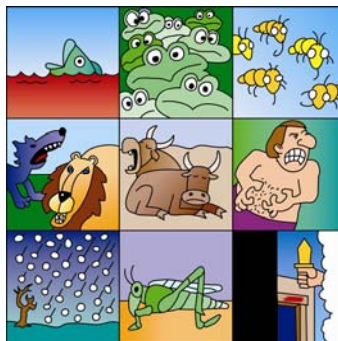
בהיותם עבדים במצרים לא קיבלו בני ישראל לחם טוב וטעים, אלא רק מצה. המצה אינה תופחת, היא דקה ודלה כמו העבדים המושפלים. המצה מכונה גם "לחם עוני" – לחמם של העניים. בליל הסדר אנחנו אף מחלקים מצה אחת לשניים, כדרך העניים שאינם בטוחים שיהיה להם לחם גם למחרת ולכן שומרים קצת מן הלחם לימים הבאים. חלק אחד ממצה זו אנו מחביאים (זהו האפיקומן), ואת החלק השני מניחים על קערת הסדר.

בשלב זה לא נזכיר עוד שהמצה הוא הלחם שלקחו אתם בני ישראל בצאתם ממצרים ושבשל חיפזון היציאה לא הספיק בצקם לתפוח. נזכיר זאת בהמשך, כאשר נלמד על היציאה ממצרים ועל המאכלים המסמלים חירות.

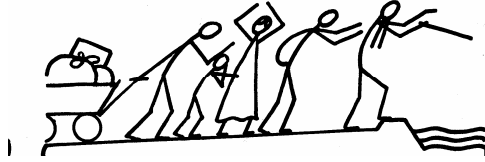
ב. חלק שני – עשרת המכות

◆ קריאת קטע מן ההגדה (עמ' 26):

"אלו עשר מכות שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים..."

- ◆ במשימה 9 התלמידים מתבקשים לזהות את המכות השונות.
- ◆ במשימה 10 מאפשרת לתלמידים דמיון כיצד עשר המכות שיבשו את חיי המצרים.
- ◆ הקנגורו (בעמ' 27) מביאה פירוש מסורתי ולפיו הביטוי "ביד חזקה ובזרוע נטויה" רומז לעשר המכות.
- ◆ דברי הילדים המופיעים מתחת לקנגורו, מציגים הסברים שונים למטרת המכות.

◇ קריאת דברי מבוא בנושא מכת בכורות וקורבן הפסח

◇ קריאת קטע שני מיומנה של אביגיל (עמ' 28)

קטע זה מתאר מה התרחש בבתי העברים בליל יציאת מצרים והוא מלווה בשאלות הבנה (שאלות 11-12). נוסף על כך נבהיר שבביטוי "הלחם הפשוט שלנו", מתארת אביגיל את המצה, ונוודא שהתלמידים הבינו את המילה "חיפזון" מובנת בזכות ההקשר שבו היא מופיעה.

רצוי להדגיש גם את התכנסות המשפחתית בסעודה הכוללת קורבן הפסח, מרור ומצה, מסורת שאנו מחיים בכל שנה בליל הסדר (היום אין אנו אוכלים קורבן הפסח, אך מיד נראה שעל קערת הסדר יש פריטים המזכירים אותו).

◇ המילה "חירות" וצירוף המילים "בני-חורין":

מילון אבן-שושן מגדיר את המילה חירות: "חופש, דרור, מעמדו של אדם חופשי". לאחר הזכרתה של הגדרה זו נבהיר כי הביטוי בן-חורין משמעו "אדם חופשי".

◇ עיון מעמיק במאכלים המסמלים עבדות

◇ במשימה 13 התלמידים מתבקשים לצייר את המאכלים המסמלים חירות ולרשום את שמותיהם.

ארבעת המאכלים הם: (א) מצה (ב) זרוע (ג) יין (ד) ביצה. האפיקומן, שעליו עוד נדבר, הוא חלק של מצה.

◇ המצות מהן מספרות?

כבר הזכרנו שהמצות מספרות על השעבוד, אך אין זה הכול, המצות מזכירות לנו עוד שני אירועים:

1. בליל פסח מצרים, עוד לפני צאתם לחופש, נצטוו בני ישראל לאכול את קורבן הפסח בתוספת מצות ומרורים (ראו: שמות יב, ח).

2. בני ישראל הכינו צידה לדרך, אך בגלל החיפזון בצקם לא הספיק לתפוח ולכן אפו ממנו מצות (שם, לד-לט).

המצה מסמלת אפוא גם את העבדות וגם את יציאת מצרים והחירות.

◆ הזרוע מה היא מספרת?

בזמן שבית המקדש היה קיים היו אבותינו מביאים אף הם קורבן פסח – אחד לכל משפחה – ואוכלים אותו בליל הפסח לזכר "קורבן הפסח" של ליל יציאת מצרים (שעליו קראנו בדברי המבוא בעמ' 28).
היום אנו מניחים על קערת הסדר בשר צלוי הוא "הזרוע".
בשלב זה אפשר לשאול את התלמידים: מה הקשר בין הזרוע לפסוק מן ההגדה שקראנו "עבדים היינו לפרעה במצרים, ויוציאנו ה' אלהינו משם, ביד חזקה, ובזרוע נטויה?"

הידעתם?

למורה בלבד

גם האפיקומן, חצי המצה שחצינו בתחילת הסדר, שהילדים נוהגים להחביא, נועד להזכיר את קורבן הפסח.

◆ היין מה הוא מספר?

היין הוא סמל לשמחה, על כן אנו מקדשים על גביע יין בכל חגי ישראל. בחג הפסח השמחה היא שמחת השחרור והחופש.

הידעתם?

מנהג הוא להוריד טיפות יין מחוץ לכוס בעת הקראת עשר המכות. מנהג זה מביע את רגישותנו לסבל המצרים שספגו מכות בשל עקשנותו של פרעה שהתמיד בסירובו לשחרר את בני ישראל.

◆ הביצה מה היא מספרת?

הביצה היא זכר לקורבן "חגיגה", לקורבן החג שמובא בכל חג לבית המקדש. בחג הפסח קורבן החגיגה נוסף על קורבן הפסח (המוזכר בליל הסדר על ידי הזרוע).

◆ דברי סיכום: סיפור משולש

שמות החג, ההגדה של פסח והמאכלים שעל קערת הסדר מספרים לנו בדרכים שונות את סיפור יציאת מצרים. אפשר לקשר זאת לחשיבות הסיפור בעקבות קריאת המשפט:

**"וכל המרבה לספר ביציאת מצרים
הרי זה משובח"**

◆ יחידה 4 : הכנות לליל הסדר – המושג "חמץ" ולימוד "מה נשתנה" ◆

◆ קריאת דברי מבוא בנושא ההכנות לקראת חג הפסח

◆ מהו חמץ?

חמץ הוא כל מאכל המכיל חיטה, שעורה, שיבולת שועל, כוסמת או שיפון שתסס או עשוי לתפוח. רק מאכלים שאינם מכילים אחד מחמשת מיני הדגן האלה, או שתהליך החמצה אינו יכול להתקיים בהם הם "כשרים לפסח", כלומר, מותרים לאכילה בחג הפסח על פי ההלכה (החוק היהודי).

המצה אמנם עשויה מחיטה, אך בהכנת המצה תהליך ההחמצה הטבעי של הבצק מופסק עוד לפני שהחל על ידי בישול מהיר וקצר. על פי ההלכה תהליך הכנת המצה – מרגע שמוסיפים לקמח מים ועד צאתה מן התנור – צריך להימשך לא יותר מ-18 דקות.

קטניות בפסח

למורה בלבד

בעדות אשכנז נוטים להחמיר ונמנעים גם מאכילת מאכלים המכילים קטניות. בעדות המזרח המחמירים הרחיבו את דין החמץ למאכלים הדומים לקמח. למשל, יש יהודים ממוצא מרוקני שאינם אוכלים סוכר בפסח מפני שהסוכר דומה לקמח ופעם נהגו לאכסן סוכר וקמח באותם שקים. בפסח הם נוהגים להמתיק את הקפה או את התה בתמרים.

◆ דוגמאות

בכיתה נסביר לתלמידים מהו חמץ וכיצד אפשר להבחין בין מאכלי חמץ למאכלים כשרים לפסח ונביא דוגמאות:
דוגמאות למאכלי חמץ: לחם, פסטה, פיצה, עוגיות רגילות ועוד...
דוגמאות למאכלים שאינם חמץ: בשר, מיץ ענבים, שוקו, תפוחי אדמה, בננות, יוגורט, דג טונה ועוד...
בהזדמנות זו אפשר להסביר לתלמידים מהו ההבדל בין עוגיות רגילות (שהן "חמץ") לעוגיות "כשרות לפסח" – עוגיות כשרות לפסח עשויות מקמח מצה, מקוקוס או מחומרים אחרים שאינם חמץ.

◆ משימת הפנמה: משימה בעמ' 30.

◆ ניקיון פסח

התורה אוסרת על אכילת החמץ בשבעת ימי חג הפסח. במצרים בני ישראל נצטוו לאכול מצה ולסלק מבתיהם את החמץ שברשותם.

וכך כתוב בתורה:

**"שבעת ימים מצות תאכלו, אך ביום הראשון תשביתו
שאר מבתיכם כי כל אכל חמץ ונכרתה הנפש ההוא
מישראל"
(שמות יב, טו)**

גם היום מקפידים רבים לנקות את הבית לפני חג הפסח ולהוציא ממנו את החמץ. רצוי לנקות גם את הכיתה לכבוד החג – לנקות שולחנות, מגירות וילקוטים.

◆ בדיקת חמץ וביעורו:

לאחר שמנקים את הבית בודקים שלא נותרו בו מאכלים חמץ שנשכחו. על פי המסורת עורכים את בדיקת החמץ בלילה שלפני ליל החג לאור הנר. במשפחות רבות בדיקה זו היא טקס חוויתי מאוד. לפני הבדיקה אחד מבני המשפחה מחביא כמה צלוחיות שהונחו בהן פירורי לחם עטופים בנייר, ושאר בני המשפחה מחפשים את החמץ לאור הנר. לאחר שמוציאים כל שארית של חמץ יש המנקים את המקום שבו נמצאה בנוצה. לפני תחילת בדיקת החמץ ובסיומה מברכים ברכות מיוחדות. הברכות מובאות בעמודים הראשונים של רוב ההגדות ואפשר להראותן לתלמידים. תוכלו למצוא את הברכות גם בסידור "יחד בתפילה" של קרן תל"י, בעמ' 53.

למחרת בבוקר שורפים את החמץ שנמצא בבדיקת החמץ.

בכיתה אפשר לשחק "בדיקת חמץ" (משחק חס־קר): מוציאים כמה תלמידים מהכיתה ותלמידים אחרים מחביאים כמה צלחות ובהן פרוסות לחם ברחבי הכיתה. על התלמידים שיצאו למצוא את החמץ שהוסתר.

נסביר לתלמידים שהחמץ הזה ישרף בבוקר שלפני ליל הסדר.

◆ קריאת קטע מתוך ההגדה: "מה נשתנה"

◆ קריאת השיר "מה נשתנה" של חגית בנימין ושיחה

◆ קריאה ושירה של "מה נשתנה"

יש להניח שהתלמידים מכירים את השיר "מה נשתנה", כעת נבדוק שגם מילות השיר מובנות להם. לימוד השיר הוא גם חזרה על חלק מחומר שכבר נלמד.

נזכיר כי בפסח אנו נמנעים מלאכול חמץ.

נזכיר כי אנו אוכלים מצה (שהיא סמל לעבדות ולחירות גם יחד).

נזכיר כי אנו אוכלים מרור ושאונו מטבילים אותו במים מלוחים.

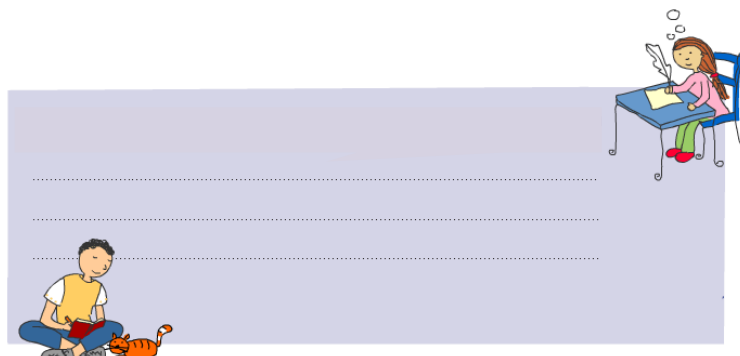
ב"מה נשתנה" מוזכר מנהג אחד שטרם הזכרנו – מנהג המסובין. המנהג להישען בנחת על כריות בזמן הסדר מעניק לנו תחושה שאנו אנשים אצילים – איננו עבדים, אנחנו בני חורין! נפנה את התלמידים למשימות 17-18 העוסקות בכך.

פעילות סיום: נקודת מבט אישית

במשימה האחרונה (בעמ' 31) התלמידים מתבקשים לכתוב משהו חדש שלמדו על פסח ויוכלו לספר בליל הסדר. תקוותינו היא שהתלמידים יפנימו את החומר מספיק ויוכלו לתרגם את הידע העיוני והתיאורטי שלמדו בבית הספר לידע שיוכלו להביא לשולחן הסדר המשפחתי.

נספח: ערכת כרטיסים מאוירים:

רצוי לצלם את עמוד זה על דף A3 ולגזור את הכרטיסים מהדף המצולם.

<p>3</p> 	<p>2</p> 	<p>1</p>
<p>6</p> 	<p>5</p> 	<p>4</p>
<p>9</p> 	<p>8</p> 	<p>7</p>
<p>12</p> 	<p>11</p> 	<p>10</p>
<p>13</p> 		